

УДК 81-11:81'22:81'37:004.77:001.891(045)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/95-1-27>

Богдана АВРАМЕНКО,
orcid.org/0000-0002-8252-7062
кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри германських і східних мов та методики їх навчання
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
(Одеса, Україна) bogdanabo@ukr.net

СУТНІСТЬ МУЛЬТИМОДАЛЬНОГО ПІДХОДУ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МОВА І ЛІТЕРАТУРА (КОРЕЙСЬКА))

У статті здійснено комплексний аналіз мультимодального підходу як ефективної методологічної основи навчання іноземних мов здобувачів вищої освіти спеціальності «Середня освіта (Мова і література (корейська))». Основну увагу зосереджено на теоретичних засадах упровадження мультимодальності в освітній процес та обґрунтовано доцільність використання різномірних семіотичних ресурсів, а саме візуальних, аудіальних, вербальних і кінетичних, з метою оптимізації освітнього процесу та осучаснення навчального матеріалу. Встановлено, що поєднання кількох модулів сприяє подоланню лінгвокогнітивних труднощів, які потенційно можуть виникати у процесі засвоєння англійської мови як другої іноземної на фоні опанування корейської мови.

У межах дослідження виявлено, що мультимодальний підхід забезпечує глибше осмислення мовного матеріалу, активізує різні канали сприйняття та впливає на формування професійної компетентності майбутнього вчителя-філолога в умовах цифрової трансформації освіти. Окрему увагу приділено поняттю цифрової лінгводидактики, яка розглядається як інтегрована система методичних рішень і педагогічних практик, у межах якої процес навчання мови поєднується з використанням цифрових медіа, онлайн-платформ, аудіо- та відеоматеріалів, інтерактивних вправ і сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Спеціальність «Середня освіта (Мова і література (корейська))» передбачає не лише оволодіння мовною компетентністю, а й здатність майбутніх фахівців проектувати сучасне освітнє середовище, що зумовлює актуальність формування мультимодальної грамотності як складової професійного профілю вчителя. Встановлено, що мультимодальні стратегії дають змогу зменшити міжмовну інтерференцію між корейською та англійською мовами завдяки візуальному й аудіальному розмежуванню їхніх фонетичних і синтаксичних особливостей. Застосування цифрового сторітелінгу та мультимедійних проєктів сприяє становленню професійної ідентичності вчителя нового покоління, здатного ефективно працювати в умовах змішаного та дистанційного навчання.

Ключові слова: мультимодальність, корейська філологія, середня освіта, друга іноземна мова, семіотичні ресурси, цифрова лінгводидактика.

Bohdana AVRAMENKO,
orcid.org/0000-0002-8252-7062
Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of German and Eastern Languages and Methods of Their Teaching
Southern Ukrainian National Pedagogical university named after K.D. Ushynsky
(Odesa, Ukraine) bogdanabo@ukr.net

THE ESSENCE OF THE MULTIMODAL APPROACH IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES TO HIGHER EDUCATION STUDENTS SPECIALIZED IN SECONDARY EDUCATION (KOREAN LANGUAGE AND LITERATURE)

The article provides a comprehensive analysis of the multimodal approach as an effective methodological foundation for teaching foreign languages to higher education students specialized in Secondary Education (Korean Language and Literature). The study focuses on the theoretical principles of implementing multimodality in the educational process and substantiates the relevance of employing diverse semiotic resources, namely visual, auditory, verbal, and kinetic modes, in order to optimize the learning process and modernize instructional content. It has been established that the integration of multiple modes contributes to overcoming linguo-cognitive difficulties that may potentially arise in the process of acquiring English as a second foreign language alongside the study of Korean.

The research findings indicate that the multimodal approach enables deeper comprehension of linguistic material, activates multiple perceptual channels, and significantly influences the development of professional competence in future teachers-philologists within the context of the digital transformation of education. Special attention is given to the concept of digital linguodidactics, which is interpreted as an integrated system of methodological solutions and pedagogical practices in which language instruction is combined with digital media, online platforms, audio and video materials, interactive exercises, and modern information and communication technologies.

The specialization Secondary Education (Korean Language and Literature) requires not only the acquisition of linguistic competence but also the ability of future professionals to design a contemporary educational environment. This determines the relevance of developing multimodal literacy as an essential component of the teacher's professional profile. It has been determined that multimodal strategies facilitate the reduction of cross-linguistic interference between Korean and English through the visual and auditory differentiation of their phonetic and syntactic features. The application of digital storytelling and multimedia projects contributes to the formation of the professional identity of a new-generation language teacher capable of working effectively in blended and distance learning environments.

Key words: *multimodality, Korean philology, secondary education, second foreign language, semiotic resources, digital linguodidactics.*

Постановка проблеми. Сучасна парадигма вищої філологічної освіти в Україні зазнає суттєвих трансформацій під впливом глобальних цифровізаційних процесів. Для здобувачів спеціальності «Середня освіта (Мова і література (корейська))» вивчення іноземних мов (особливо англійської як другої іноземної) є не лише вимогою навчального плану, а й необхідною умовою професійної мобільності. Однак специфіка поєднання в одному освітньому просторі типологічно відмінних мов, таких як аглютинативної корейської та флективно-аналітичної англійської, створює значне когнітивне навантаження на студентів. Традиційні методи навчання, орієнтовані переважно на вербальний канал сприйняття, часто виявляються недостатньо ефективними. У цьому контексті актуалізується мультимодальний підхід, який розглядає комунікацію як комплексне поєднання різних семіотичних модулів (тексту, зображення, звуку, жесту).

Аналіз досліджень. Фундамент визначення сутності мультимодального підходу був закладений у працях Г. Кресса (G. Kress) та Т. ван Левена (T. van Leeuwen), де мова описується лише як один із багатьох ресурсів створення сенсу (Кресс, 2020: 135). Сучасна українська наука розглядає мультимодальність не просто як поєднання різних каналів передачі інформації, а як складну систему, де вербальні та невербальні компоненти взаємодіють для створення єдиного сенсу. Саме українські вчені зробили значний внесок у розуміння того, як ми сприймаємо інформацію в епоху домінування візуального контенту. Однією з ключових постатей у цьому напрямі є Макарук Л. Л., яка наголошує на важливості мультимодальної компетенції як здатності сучасної людини критично розкодувати складні повідомлення (Макарук, 2017: 105).

Когнітивний аспект мультимодальності глибоко досліджують Жаботинська С. А. та Селіванова О. О., які, використовуючи метод когні-

тивного мережевого моделювання, доводить, що картинка і слово в нашій свідомості не існують окремо, а активують спільні концептуальні мережі. Також Селіванова О. О. додає до цього розуміння семіотичну глибину, пояснюючи, що мультимодальність дозволяє створювати складні метафори, де один сенс передається текстом, а інший візуальним натяком, що значно посилює емоційний вплив повідомлення.

Важливо відмітити напрацювання Белехової І. В., головний висновок якої полягає в тому, що графічний простір стає повноправним учасником сюжету висловлювання, або розповіді, а не просто технічним оформленням думок автора.

Отже, спільний висновок українських та міжнародних дослідників полягає в тому, що ми живемо в епоху «гібридних сенсів». Вони стверджують, що будь-який сучасний аналіз комунікації, чи то в рекламі, політиці чи літературі, буде неповним без врахування мультимодальності, оскільки в сучасному світі візуалізація висловлювань важить не менше, ніж зміст. Проте специфіка застосування цього мультимодального підходу саме для студентів, що спеціалізуються на східних мовах, залишається недостатньо висвітленою.

Мета статті – розкрити сутність та методичний потенціал мультимодального підходу у викладанні іноземних мов для майбутніх вчителів корейської мови, обґрунтувавши його вплив на якість професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Сутність мультимодального підходу базується на твердженні, що в сучасній комунікації текстовий компонент перестав бути домінуючим. Г. Кресс у своїх дослідженнях використовує слово спосіб, режим, модуль (mode) для визначення соціально впорядкованого набору семіотичних ресурсів для створення сенсу висловлювання. У процесі навчання іноземної мови ми маємо справу з декількома основними модулями:

- лінгвістичний модуль (усне та письмове мовлення, лексичний та граматичний склад);
- візуальний модуль (статичні зображення, відеоряд, діаграми, колір);
- аудіальний модуль (музика, звукові ефекти, інтонація, темп мовлення);
- жестовий (кінестетичний) модуль (мова тіла, міміка, жести, що є надзвичайно важливим для східних культур).
- просторовий модуль (організація навчального простору, розташування об'єктів на екрані або в підручнику).

Для здобувачів спеціальності «Середня освіта (Мова і література (корейська))» розуміння цих процесів є двостороннім, адже вони виступають і як суб'єкти навчання (вивчають англійську мову), і як майбутні педагоги, що мають оволодіти інструментарієм мультимодального дизайну уроку.

Когнітивна стратегія мультимодальності у сучасному освітньому процесі вищої школи дозволяє задіяти різні аналізатори студента, створюючи надлишковість інформаційних каналів, що є вкрай важливим при вивченні другої іноземної мови, коли мозок студента вже зайнятий засвоєнням складної ієрогліфічної чи фонематичної системи корейської мови. Мультимодальні ресурси допомагають розмежувати ці дві мовні системи, закріплюючи англійську лексику через специфічні візуальні та аудіальні образи, що не перетинаються з корейськими.

Викладання іноземної (англійської) мови для студентів, які обрали фахом корейську мову, має низку психолого-педагогічних особливостей, таких як:

- проблема міжмовної інтерференції. Студенти, які щодня занурюються в корейський контекст (де структура речення SOV (підмет, додаток, присудок), часто механічно переносять ці моделі в англійську мову (де панує SVO). Мультимодальний підхід вирішує цю проблему через візуальне моделювання. Використання інтерактивних схем, де блоки речення мають різний колір або динамічно переміщуються в анімації, допомагає на підсвідомому рівні зафіксувати відмінність структур.
- розвинена візуальна пам'ять, оскільки вивчення хангілю та (часто) ієрогліфіки (ханча) вимагає графічного аналізу знаків. Мультимодальний підхід використовує цю сильну сторону. Вивчення англійської лексики через інфографіку, ментальні карти (Mind Maps) та відеоконтент дозволяє таким студентам швидше асоціювати абстрактні англійські поняття з конкретними зоровими образами.
- культурна семіотика. Майбутній учитель корейської мови вивчає культуру, де жест та дис-

танція мають вирішальне значення. При вивченні англійської мови як другої іноземної, мультимодальність дозволяє порівнювати ці невербальні коди. Наприклад, аналіз відеофрагментів ділового спілкування в Кореї та США дає можливість студентам не лише почути різницю в мовленні, а й побачити різницю в семіотиці поведінки, що є важливим для майбутнього педагога.

В умовах зазначених особливостей надважливу роль відіграє використання у сучасному освітньому просторі вищої школи цифрової лінгводидактики, що досліджує і застосовує цифрові технології для організації процесу навчання мови. (Тростинська, 2023: 138). Таке поєднання традиційних лінгводидактичних підходів з інноваційними електронними засобами, мультимедійними ресурсами та онлайн-середовищами дає можливість використовувати цифрові інструменти (розширюють комунікативне середовище), платформи та додатки (дозволяють створювати інтерактивні, мультимодальні уроки, цифрові ресурси (стимулюють активну взаємодію, автономне навчання та персоналізацію).

Інакше кажучи, в аспекті мультимодальності у викладанні іноземних мов для майбутніх учителів корейської мови цифрова лінгводидактика є системою методичних рішень і практик, де іноземна мова інтегрується з цифровими медіа, онлайн-платформами, відео, аудіо, інтерактивними вправами та іншими ІКТ-інструментами для підвищення ефективності навчання.

Для майбутніх учителів корейської мови, які опановують англійську як другу іноземну, цифрові технології стають не просто інструментом, а середовищем існування мультимодальності. Цифрова лінгводидактика виділяє концепцію «цифрового сторітелінгу» (digital storytelling) як одну з найбільш ефективних форм мультимодального навчання, так як така концепція дозволяє студентам синтезувати лінгвістичний модуль (текст англійською мовою) з візуальним (зображення, відеоряд) та аудіальним (фонова музика, власний закадровий голос). Для здобувачів спеціальності «Середня освіта (Мова і література (корейська))» це має подвійну цінність, адже вони практикуються у використанні англійської мови та одночасно опановують методику створення навчального контенту для своїх майбутніх учнів.

Основними інструментами реалізації мультимодальності в сучасному освітньому процесі виступають:

- Інтерактивні дошки та платформи (Padlet, Miro): Студенти створюють спільні проекти, де англійські граматичні правила ілюструються

корейськими прикладами, відеопоясненнями та схемами. Це забезпечує просторову моду навчання.

– Сервіси для створення візуального контенту (Canva, Genially): Використовуються для розробки інфографіки, що порівнює ідіоматичні вирази в англійській та корейській мовах. Візуалізація метафоричного значення фразеологізмів допомагає подолати культурний бар'єр.

– Відеохостинги (YouTube, TED Talks): Робота з автентичним відеорядом дозволяє студентам аналізувати «паралінгвістичні» сигнали. Наприклад, вивчаючи тему «Academic Presentation», студенти порівнюють манеру виступу англійських лекторів та корейських науковців, звертаючи увагу на жестикуляцію та тембр голосу.

Важливо зауважити, що мультимодальний текст у цифровому форматі сприймається як гіпертекст, який здобувач не просто лінійно читає, а й має можливість переходити за посиланнями, переглядати спливаючі підказки чи слухати вимову окремих слів. Такий підхід стимулює автономію здобувача та розвиває його цифрову компетентність, передбачену професійним стандартом вчителя спеціальності «Середня освіта (Мова і література (корейська))».

Але, як вже зазначалося вище, одним із найскладніших аспектів для студентів-корейців є перемикання між граматичними системами. Англійська мова як мова з жорстким порядком слів (SVO) часто вступає в конфлікт із корейським досвідом студента (SOV). Для полегшення сприйняття граматики мультимодальний підхід пропонує методика «візуального синтаксису», де викладач використовує динамічні моделі. Як приклад наведемо схему кольорового кодування частин речення: підмет (Subject) завжди демонструється як синій блок, присудок (Verb) як червоний, додаток (Object) як зелений. За допомогою анімації здобувачі бачать, як у корейському реченні «червоний блок» (дієслово) рухається в кінець, тоді як в англійському він стабільно посідає другу позицію. Така візуалізація створює «когнітивний якір», який значно полегшує продукування мовлення.

Стосовно вимови, корейська мова позбавлена деяких англійських фонем (наприклад, міжзубних [θ], [ð] або різниці між [v] та [b]). Традиційне прослуховування (аудіальний модуль) часто не дає результату, оскільки вухо здобувача не завжди сприймає невідомі звуки. Застосування мультимодальності на заняттях додає до фонетичного сприйняття візуальну опору (наприклад, спектрограми звуків або відео руху мовного апарату) та кінестетичну опору (наприклад, вправи на арти-

куляційну гімнастику, що супроводжуються ручними жестами, які імітують положення язика).

Оскільки здобувачі готуються стати вчителями корейської мови та літератури з поглибленим вивченням англійської мови, вони мають глибоко розуміти іншомовні контексти. На заняттях з англійської мови ефективним є мультимодальна трансфокація, перенос фокуса з однієї мови на іншу. Як приклад, фрагмент корейського вебтуна (Webtoon) адаптується для англійськомовного читача, змінюючи не лише мову, а й візуальні маркери (оформлення ономапоєї, яке в англійській та корейській мовах графічно і звуково відрізняється).

Спеціальність «Середня освіта (Мова і література (корейська))» вимагає від здобувачів не лише знання мови, а й здатності проектувати освітнє середовище, отже мультимодальна грамотність (multimodal literacy) стає ключовою частиною професіограми вчителя. Це передбачає здатність здобувача оцінювати якість навчальних ресурсів (перевантаження підручників візуальними елементами, використання ілюстрацій для розуміння граматичних правил тощо); створювати власні дидактичні матеріали (монтувати короткі навчальні відео, створювати інтерактивні плакати та цифрові тести із поєднанням тексту, звуку та зображення); керувати мультимодальним сприйняттям учнів (розуміти, як розподіляється увага учня між мовленням, читанням та інформацією на екрані). Для здобувачів-корейців це особливо актуально, оскільки сучасна корейська освіта (EduTech у Південній Кореї) є однією з найбільш мультимодальних та цифровізованих у світі. Вивчаючи англійську мову через такі підходи, студенти запозичують передовий педагогічний досвід, який вони згодом зможуть імплементувати в українських школах.

Попри високу ефективність, впровадження мультимодального підходу вимагає врахування теорії когнітивного навантаження, розробленої Р. Маєром. В контексті викладання англійської мови студентам-корейцям існує ризик «надмірної стимуляції». Оскільки корейська мова сама по собі є семіотично насиченою (складні символи, контекстуальна ввічливість), додавання занадто великої кількості візуальних та аудіальних стимулів у навчанні англійської може призвести до когнітивного перевантаження. Розглянемо стисло основні принципи, яких слід дотримуватися при впровадженні мультимодального підходу:

– принцип узгодженості (Coherence Principle), який полягає у виключенні сторонніх слів, зображень та звуків, що знаходяться поза навчальної мети, навіть якщо вони здаються цікавими.

– принцип часової суміжності: звукове пояснення англійського правила має подаватися одночасно з його візуальною схемою на екрані, а не після неї.

– принцип надмірність, який пропонує не дублювати текст на екрані ідентичним усним мовленням, якщо він супроводжується зрозумілою візуалізацією.

Це особливо важливо для майбутніх учителів, які мають навчитися тримати баланс між цікавістю та ефективністю при плануванні занять.

Також предметом дискусії залишається готовність технічної бази закладів вищої освіти та рівень мультимедійної компетентності самих викладачів. Мультимодальний підхід потребує значних часових витрат на підготовку контенту, що має бути враховано в індивідуальних планах вчителів, викладачів та науково-педагогічних працівників.

Висновки. Сутність мультимодального підходу у підготовці майбутніх учителів корейської мови та літератури полягає у переході від монологічного навчання до багатоканального семіотичного досвіду. Для цієї категорії здобувачів англійська мова як друга іноземна засвоюється

найбільш ефективно тоді, коли вона інтегрується в їхній професійний профіль через візуальні, аудіальні та інтерактивні ресурси. Мультимодальність дозволяє ефективно мінімізувати міжмовну інтерференцію між корейською та англійською мовами шляхом візуального розмежування їхніх синтаксичних та фонетичних структур. Використання цифрового сторітелінгу та мультимедійних проєктів сприяє формуванню професійної ідентичності вчителя-філолога нового покоління, здатного працювати в умовах змішаного навчання. Основним викликом залишається необхідність дотримання когнітивної гігієни та запобігання перевантаженню студентів інформаційними каналами.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у оновленні лінгвістичного та методичного змісту підготовки здобувачів спеціальності «Середня освіта (Мова і література (корейська))» з іноземних мов в контексті мультимодального підходу, розробці спеціалізованих мультимодальних посібників з англійської мови, адаптованих спеціально для студентів східних філологічних спеціальностей, де враховуватимуться особливості «східного» стилю навчання та когнітивної обробки інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Макарук Л. Л. Типологія англійських мультимодальних текстів та їх диференційні ознаки. Актуальні питання іноземної філології. Київ, 2017. № 6. С. 106–112.
2. Тростинська О.А., Гребенщикова О.В., Тітаренко О.А. Моделі мовного навчання іноземних здобувачів вищої освіти в Україні. Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі: міжпредметні зв'язки: збірник наукових праць. Харків, 2023. Вип. 42. С. 135–153.
3. Kress G., Van Leeuwen T. Reading Images: The Grammar of Visual Design. Journal of Foreign Studies. London: Routledge, 2020. Vol. 33, No. 6 P. 164-168.
4. Jewitt C. Multimodality and Meaning: Exploring the World of Communication. Research Methods in Linguistics: Second Edition. Bloomsbury Academic. P. 325–331.

REFERENCES

1. Makaruk L. (2017) Typolohiya anhlomovnykh multimodalnykh tekstiv ta yikh dyferentsiyni oznaky. [Typology of English-language multimodal texts and their differential features] Aktualni pytannya inozemnoyi filolohiyi. Kyiv. № 6. S. 106–112. [in Ukrainian].
2. Trostynska O. A., Hrebenshchykova O. V., Titarenko O. A. (2023) Modeli movnoho navchannia inozemnykh zdobuvachiv vyshchoi osvity v Ukraini. [Models of Language Education for Foreign Higher Education Students in Ukraine] Vykladannia mov u vyshchych navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi: mizhpredmetni zviiazky: zbirnyk naukovykh prats Kharkiv, Issue 42. P. 135–153. [in Ukrainian].
3. Kress G., Van Leeuwen T. (2020) Reading Images: The Grammar of Visual Design. Journal of Foreign Studies. London: Routledge, Vol. 33, No. 6. P. 164–168.
4. Jewitt C. Multimodality and Meaning: Exploring the World of Communication. Research Methods in Linguistics. Second Edition. Bloomsbury Academic. P. 325–331.

Дата першого надходження статті до видання: 07.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 13.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.03.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

